

Сыаната
3 харчы

**Бачыымнар күүстэрэ
— батыһааччыларыгар**

йаны тунсарыга нэбилнэктер об-
щественностарын көбүлүүр. Бу
күнүбүзгө оройуон нэбилнэктеригэр
ыгырыны ис хоһоонун дүүлэлэни
сэбиллэнэ.

Ити курдук ыарахан кыстыкка олгом үүт, эмне эт ичин охсухууттан Бодрого калкындар биир да ийин туора турбат. Кытаанактар да ыгырмаларын дыйдадан ойорун эмне түмүүлээтиг баарына тун саныйбыт.

Урунута сүөһү митин-
түтэр Үлээлэбит пенезио-

A. СТЕПНОВ

М. ДОНОМАРЕВ.

«Мугудай» совхоз Тольяттинского отделения в Малинском ферматин вгччт-комсомольской коллектив-ны чилирне Ульяна Го-голева сүсүлү ичтитигар үлүсэбизте бэйил ахсыс сыла Асыт сым түмү-гүнэи «Малин» коллектива бирдин фуражнай ына-дынтан 490 кг үрүн илган иан абзизатэлне-тибигин 63 кг агарда.

Ферма коллектива кыс-

Оройуон
рекордсмена

«CO» КОРП.

Электроэнергияны уюна матурайлаалы камчи-
лаһинна 20 балы суру-
нан ылардыттан лап-
па чорбодубут. Хамнас
фондатын ороскуоттааһын
күрэхтэһэр коллективтар-
га үһүөнзоригэр эри-дэ-
си баран иһэрэ бэлэттэн-
нэ. Бирч улаһыт оҕорон
таһаарымынар Алексеев-
скийдар аммалартан 71
солк., чурапычылартан 86
солк. суумалаах үлэни
ордук толорбуттар. Итин-
тэнэ культурнай-массабай
уюнна спортивной ку-
раһаткындарга эмиэ Алек-
сеевский оройуоннаады
типография бастаата.

Уолсай түмүккэ 126 ба-
чы хомуйан биһикки типо-
графиябыт бастаата. Алек-
сеевскийдар иннин, амма-
лар үһүс броддубар.

Ульяна тус бейәтә ити иердөрүнчү 2538,5 кг тиз-дибит. Ызыллыгы кыстык-ка биридик фуражнай ынадыттан 490 кг үрүн илгасы ыан эббизәтәли-тибәтәи 63 кг аһарда.

М. ПИМЕНТИ

П. МАССАЕВ

Г. ОКОНЕШНИКОВ,
Член ЦК

Чурапчытаабы интернат-оскуола тэриллибитэ 30 сыла туолуутугар

Үрдүккэ угуйар аналлаах

1957 сыллаахха Чурапчытаабы педагогическай училище базатыгар интернат-оскуола аһыллыбыта. Оскуолаа оччолорго, сүрүннээн, кыамаат төрөппүттээх өбүгөр төгүрүк тулайыах оҕолор иитиллэбиттэ. Киинлэр доруобай, үлэни таһыыр, үтүө дьон буола улааталларыт. Үөрэни сэрэ сүрүн болдомто оҕолор эт-хаан этүүнэн доруобай, дэгиттэр сайдылаах буола улааталларыгар уурулара. Ол курдук, оскуолаа нуучча народнай инструменттарын оркестра, кукольный театр үлэлээбиттэ. Оҕолору быһаарыа, уһаарга, хаартыскага үһүлэргэ, о. д. а. идэлэргэ үөрэтэлэрэ. Хайыһар, мээчик, көндү тустуу, гимнастика секциалара үлэллэллэр. Оскуола тыһынаах мунуулар, сибириньалары интер немэ хаһайыстыбатыгар, пришкольной участваттар оҕолор үлэни үөрэнэллэр. Үөрэнэччилэртэн бастакыны Валя Башнева «Артек» лааҕырга сыйламмыта, юниатка Ана Васильева НХСБС Быһастаахтын дипломамыта. Ити буолбута, оскуолаа пионерскай дружината 1960 сыллаахха В. И. Ленин аатынан Бүтүн Союзтаабы пионерскай тэриэ Вочуотун кинитигэр кылаариллэбитэ.

1963 сыллаахха оскуолаа ово спортнай оскуолаа буола уларытыллыбыта. Көндү тустуу, ох саанан ытыы уонна дуобат отделениелара уонна киһи филлалара үлэлээбиттэ. Быһылы үөрэх дьылыттан чөлчөкки атлетика отделениета аһыллыта. Оскуолааа оҕолор үөрэнэллэр, өй-санаа эттүнэн сайдалларыгар сөптөөх усулуобуйа баар. Бары сүрүн предметтэргэ баламча үчүгэй базалаах үөрэтэр кабинеттэр бааллар. Оҕолор илээн кэмнэригэр спортнай секцияларга, предметнай уонна уус-уран курсууларга дьарыктаналлар. Ааспыт сыллаахха санаа спортнай саала үлэ-кылдырыллыта үөрэтин-иитин үлэтин салгыы өрө көтөрүүгө биэр төһүүнэн буолара саарбааламмыта. Оскуолааа үөрэтин-иитин үлэлэригэр ситиһиллэрин иһин 1970 сыллаахха ССКП обкомун, Саха АССР Министрларын Советын, БИРСЛКС обкомун уонна ПССУОС өйдөтүнүк Кыһыл Знамяларынан нааараттаахтыта. 1971 сыллаахха киһиэхэ БИРСЛКС Киһи Комитетын «Элэрлэр айымньыта» Бүтүн Союзтаабы быһастаах кыттыһылаар» Вымпела тэттарыллыбыта. 1972 сыллаахха оскуолаа НХСБСВ кыттыһылаары быһытынан илэртэтиллэбитэ. 1973, 1977 сыллаахха ССКП обкомун, Саха АССР Минист-

рдарын Советын, БИРСЛКС обкомун Вочуотун грамоталарынан наараабыламыта.

Ханнык баҕарар оскуолаа бэйэтин үөрэнэччилэрин ситиһиллэринин инэркэ-йэр, киһи туттар. Оскуолаа 1937 сыллаахтан барыта 1119 оҕону үөрэтэ-иитэ олук киһи аартыгар таһаарда. Киһилэр билигин республика араас мунууларыгар норуот хаһайыстыбатын бары салааларыгар ситиһиллээхтик үлэллэллэр, үөрэнэллэр. Интернат-оскуолааа бүтэ-бит СТУ Ленинскэй стипендията Егор Максимов, Мария Слепцова, Николай Попов — арааһтар, Степан Попов, Афанасий Моностырен — геологтар, Алексей Цахмон, Степан Игнатъев — юристар, Захар Федоров — сельсовет исполкомун председатели, Егор Пудов — совхоз профкомун председатели. Ово спортнай оскуолаа-тын бастакы ыһуускиттара Роман Дмитриев — ССРС, Европа, Аан дойдуну Олимпийскай ооньуулар чемпи-оннара, «Вочуот Знага» орден кавалера. Киһилин биэр кылааска үөрэммит Ва-силь Уваров уонна Роман Невстрова — Саха АССР үтүөлээх трекердэра, Москва Кыһыл Знамятын таһыгар хаар-тыскаа тустуу ох саанан ытыыга спорт маастара Степан Шадрин — тууу инже-нер, Ирина Осипова — старший учуутал, Мари Сибиряков — совхоз директора.

Оҕолор хас биридир ситиһиллэр, үлэ-иит, үтүө дьон буола улаатан тахсы-лар — киһилэр үөрэтин-иитин үчүу-таллар, нитээчиллэр, техникскай үлэ-ииттэр үлэлэрин үтүө түмүтэ.

Оскуолааа ор сымаларга үтүө-суо-бастаахтык үлэлээбит Саха АССР үтүөлээх учууталларын Н. Н. Павлов, И. М. Пав-лов, А. С. Шадрин, К. Д. Платонов, Саха АССР норуотун хаһайыстыбатын үтүө-лээх үлэлэти Р. Х. Кривошапкин, РСФСР норуотун үөрэтирин-иитин уйгу-нар П. Е. Спиридонов, И. С. Окоёмов, В. Р. Сидорова, Е. Н. Варашкова, А. И. Магвеев, И. Р. Михайлов, С. И. Жирков, А. А. Павлов, К. С. Пестников, Е. К. Уонна К. К. Осиповтар, Е. С. Личина ур. д. а. ааттарын дйрин махталынан та-табыт.

Билигин оскуолааа үлэлэригэ дьору-даах, сөптөөх баламчаах тренерскай са-таап, педколлектив үлэллэллэр. Интер-нат-оскуолааа оскуола бэйэтин ыһуус-ини маастарга киниди П. Н. Калачев директордуйар. Стапийах тренердир, ос-куолаа 1967 сыллаахы ыһуускиттара Саха АССР үтүөлээх тренера Р. В. Невстрова үлэллэр. Ох саанан ытыааччылары Саха АССР үтүөлээх тренера П. М. Стасов оскуолаа аһыллыахтыт үрдүн таһа-рылаахтыт эрчиллэр.

Оскуолаа коллектива уонна нитиһээ-чилэрэ киһи үтүө үлэстэрин саһыа ба-йытарга, үөрэххэ, спорка үрдүк көрө-рүүлэри ситиһэргэ, оһон Улуу Октябрь 70 сыллаах юбилейин үлэни бөлөхтөөх көрсөргө дьулуһаллар.

М. ГУЛНЕР,
ово спортнай оскуолатын директора.

БӨБӨСТӨР ТҮҮҮЛГЭЛЭРЭ

Ово спортнай оскуолаа-та үлэлээбит 20 сылыгар барыта 150 спорт маастар-дарын, илээн таһаарда. Киһилэр ортолорун олунуулар Роман Дист-риев, Павел Панидин, Александр Павлов, аан дойдун оҕолорго, боруонса призера, Семен Макаров, Европа чемпиона Василий Гоголев ур. д. а. бааллар. Биһиги киһилэр суолла-рын элэрлэр салгыыллар, Ааспыт үөрэх дьылыгар оҕолорго республикаа бастыыр киһи күрэхтэ-иниэ оскуолаа бөбөстөрүн хамаандата кыһаарылаа-рынан тахсыбыта. Артур Улаховский, Юра Дуранин, Женя Слепцов, Петр Ефим-ов уонна Костя Похосов байыларын ыһааһыларга, чемпионнаабыттар, Петр Ефимов — Новгород кулакаа бөлөхт — «Уро-жай» ДСО Россиятаабы советин күрэхтэбинигэр

иккис, Женя Слепцов үһүс миэстэлэри ыһыт-тара. Женя «Урожай» ДСО Киһи советин күрэхтэбинигэр кыттан бастаабыта. Эдэр бөбөстөр республика-таабын сирин спортсмен-нары бастакы спортнай ооньууларыгар кыттан хамаанданан ик-кис буолбуттара. Үлэлтэри хаһаарыта уонна көндү тустууга Са-ха АССР быһыны че-мпiona Кирилл Николаевич Захаров, междувароднай кылааслаах маастар Егор Никольский, Алексеев, спорт маастардара Васи-лий Николаевич Алексеев, Егор Дмитриевич Аржа-ков ур. д. а. эрчиллэр. Сийомкаа — тренердэр ССРС спордун маастарда-ра В. Н. Алексеев уонна К. Н. Захаров эрчиллэр кэмнэргэ.

П. Окоёмов фотота.

Дьулуурдаах үтүө үлэһит

Комсомолка Екатерина Макарова Якутскаада-бы педагогическай учи-лищени бүтэрибита. Ви-лигин үөрэммит оскуола-тыгар 18 кылаас нит-тэччилэрин үлэллэр.

Интернат-оскуолаа нит-тэччилэ буолуу туспа уратылаах: оҕолорго көмөрү улааһын киһи, учуутал эрэ буолбакка, киһилэргэ ыраах сыл-дыр төрөппүттэрин сол-буйуохха, төрөбүт дьы-ларын суохтатымыахха наада, оҕолору өй-санаа, быһыы-хайгы өттүнэн нити бу түгэнигэ учуу-талга, нитээчкигэ толору сүктэриллэр.

Екатерина Гаврильевна илэди оҕолору кытта сылдьар. Киһилэр үө-рэххэ, үлэ-үтүө суо-бастаахтык сыйлаһа-һалларын ирдир. Оҕо-лору кытта биридирлээн үлэни күөхсэ туһанар. Үөрэнэччилэрин хас биридирлэрин психоло-гическай уонна эт-хаан өттүнэн сайдыларын кэтээн көрөр. Екатерина Гаврильевна үлэтин кү-нүн сөрсөрдаттан сөп-төөхтүк аттаран туһа-нар.

Киһи нитиһээччилэ-рин, биһигэ үлэллэр коллегаларын, биэр союзнахтара — комсомо-лестар ытыктабылла-рынан туһанар. Ол, илэ-синаабыр, киһи байытыгар уонна атыттарын үр-дүк көрдөбүлү туруора-рыттан, саадалаах дьы-латын тиһэр тирээр, дьылардаахтыт, тиһэр, дьыно үтүө өй-санаа, киһилин сыйла-ныттан торутуу. Ека-терина хайыс да сылын комсомольскай тэриэти-ни салайар. Ыччаты коммунистическай тыһы-на нитиэ ситиһиллэрин иһин БИРСЛКС Киһи Комитетын Вочуотун грамотатынан наараада-ламыта. Оскуолааа үлэ-лээбит бастакы сылла-рыгар оскуолаа пионер-скай дружинатын стар-шай баһастааһын үлэ-лээбитэ. Леня Голков аатынан пионерскай дружина оройуонига биэр бастык үлэлээ-бит абыллыбыта. Ити курдук, комсомолка Ека-терина Макарова туруо-руллубут участваттар ма-ды аппириатистаахтык сыйлаһаһар, үрдүк көр-дөрүүлэри ситиһэргэ дьу-луһар.

М. СЛЕПЦОВА,
учуутал.

Оскуолааа орунан ытыт отделениета үлэлээбит 20 сылын устата спорт маастар-дарын нити таһаар-да. Киһилэр ороло-рутар саха дьахталла-рыттан бастакы маас-тар Мария Игнатъева, тренер Надежда Спи-

ридонова ур. д. а. бааллар. Эһиги бу сийомка көрөр уолут — ово спор-тивнай оскуолатын VIII кылааһы үөрэнэччи-га Афанасий Захаров быһыл үһүс сылын ох саанан ытыы спордунан дьарыктанар.

Субу аһыах хонук-тааһыта ово спортнай оскуолатын базатыгар ыһуускиттара орунан ытыт республикаа биридирлээн бастыыр киһи күрэхтэ-иниэ кыттан Афанасий бастакы реард нуор-матын толордо.

Билин интернат-оскуо-лаа аан бастаан аһыллы-быт күнүттэн сэттис кы-лааһы бүтэриэхтигэр дьыри биэр илээх ыал оҕолорун курдук биһигэ нитиһилиһипт. Үөрэм-минипит Оскуолаа матери-алнай базата олус үчүгэй этэ. Элбэх станоктардаах уһанар мастерскай, фото-лаборатория бааллара. Ос-куолаа тыһынаах мунуу-гун оҕолор бары таһыыр этибит. Мин чопуутекаа-ры, холуунтары, кустары буюбайдым үөрэммитим. Тайах, бөдөр, тийэ эмиз бааллара. Оскуолааа при-школьной участвата олус үчүгэй этэ. Подсолнух, огур, дьон, кунуруза, о. д. а. үүнэрэрбит, олус элбэх сибэккилээх эти-бит. Күһүмүн Ууһуу бы-рааһынныгы ыһыттылар. Анна Николаевна Седали-шева үлэлэтэр куколь-най театра оҕолорго бары-ларыгар сөбүлэстэ. Нууч-

ча народнай инструмента-ра, калли духовой оркес-тр баар этилэр. Оһо ос-куолаа оҕолоро ооньуула-лары.

Хас биридир учуутал биһиги өйбүтүгэр-сүрүһү-түгэр тус-тусна хатылас-пат көрө өйдөбүлү хаал-ларбыттар.

Василий Федотович Ер-молаев уонна айылаа, үр-дүк үтүүүлээх пришколь-най участват, киһи түбү-гэрэ мады ситиһиһэ сылдьаллар. Николай Ни-колаевич Павлов ким эл-бэх уус-уран литература-ны аххытын хас чөл-пэр ахсын отчуоттатара, ол калли биһиги киһигэ-ни таптаан аагар буолбут-тууттар улааһынык саба-дылаабыта. Петр Егоро-вич Спиридонов кыргыт-

тары нарын көрө, чөлчөк-сүлүһүгэ, оттон улааттары-лардыа халыктыыла-ларга уһуһар. Үтүөтүк сөрин геройдарын туһунан кэлсиһэ. Старший пео-нер-баһастаабыт Игна-кентий Семенович Око-ёмов биһигэ дьыны көрө пионерскай оро сааһы бө-лөхтөөбитэ. Тимуровскай үлэни, пионерскай сити-тарын атын да дьаһаллары олус интэриһинэйди тэ-рийэр. 1938 сыллаахха оскуолааа Дмитрий Петро-вич Коркин үлэни кэл-бита. Киһи нуучча тыһы-нуучуулары, тренер бы-һытынан байыах элбэх умнууллубат үтүө өйдөбү-лэри хаалларбыта. Бири-дэ Вяча Карпов, Кеша Ермолаевы туппаһаан, тардылаан көрөн баран «Тустуук» буолуоххутун

баҕарааһыт дуо? Оҕоло-рун тустуун буолуохта-раа — дьыһыттын чуолкай-дык өйдүүбүн. Киһи курдук оҕолору кытта сүдүргүтүк бодоруһар кылмаах түбэлтэ или-этин.

Интернаттан билин үлэ-лэригэ, байы баҕаа истин сыйлаһа, коллективна-аалорго, о. д. а. калли олохпугар олус наада буолбут үтүө хааһыстыба-ларга үөрэммиттэр. Биэр түбэлтэни өйдүүбүк. Ви-лиги биһигэ үөрэммит уолбут Алеша ыһааһын уораттар көбөтө, киһи Вахсыга олоһоро. Виһигэ киһини көрө оһо сатыы барбыппыт. Тийиһиппиги-гэр уолбут кылааһын оҕо-лоро бары тустуу хаар-тыскаларын оронун үрдү-гэр ыһаан сытара уонна:

«Эһиги хайаан да кэл-иһтэри дин сыйлаһы-тым» — дьыһыт. Итиник холбурдары оһо да көп-сиккэ сеп этэ. Ийэти, аҕата суох дьы-лариттан ыһаах сылдьар оҕолорго интернатпыт дьыны — чакчы төрөбүт дьыһыттын солбуйбута, учууталларбыт, нитээччи-лэрибт ийэбитин-арабы-тын солбуйбуттара. Били-гин даһаны 200 оҕоро во-жениетэни астаан аһа-тар, үтүө эйэрэ санаалаах повардарбытан — Тама-ра-мааны, Зөл-мааны, Па-ша-мааны ур. д. а. ин-тернатчытар мады ист-тин тыһыны ахтабыт.

Барба махтал буоллун эһиэхэ, иккис төрөбүт дьыһыттыгар — үөрэммит ос-куолаабытыгар, үөрэппит учууталларыбыгар!

А. ПОПОВА,
оскуолаа ыһуускиттара,
Арылаах.

БАРБА МАХТАЛ БУОЛЛУН

